

Bi8600: Vícerozměrné metody

4. cvičení

Diskriminační analýza

Diskriminační analýza – PROČ?

Diskriminační analýza – PROČ?

1. **Vytvoření zástupných proměnných**, které nejlépe odliší skupiny objektů.
2. **Vytvoření pravidla pro klasifikaci** objektů do skupin.
  - a) Identifikace proměnných diskriminujících mezi předem danými skupinami objektů.
  - b) Vyhodnocení klasifikace pro objekty, u kterých známe zařazení do skupin.
3. **Klasifikace** nových objektů do skupin.

Využití:

- v antropologii pro klasifikaci koster,
- v medicíně k určení rizikovosti pacientů,
- ve finančnictví k předvídání krachů firem,
- v biologii ke klasifikaci rostlin,
- v sociologii u psychologických testů.

PCA vs. diskriminační analýza

„unsupervised“ (učení bez učitele)
vs.
„supervised“ (učení s učitelem)

Diskriminační analýza – OMEZENÍ?

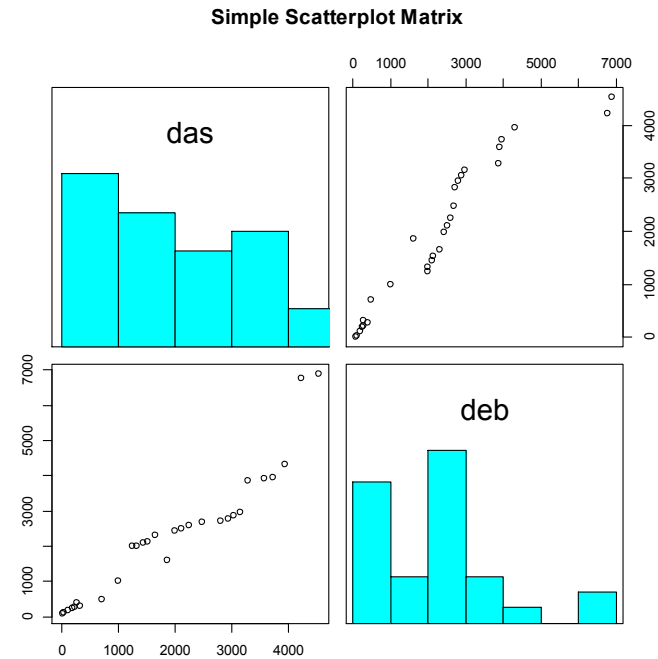
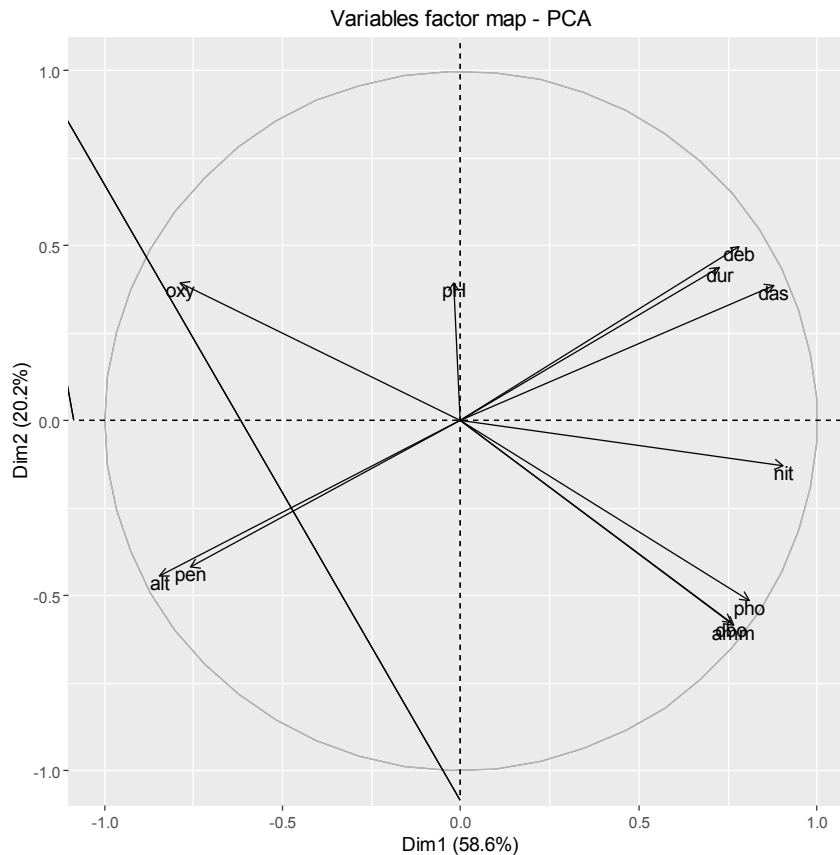

- Předpoklad vícerozměrného normálního rozdělení prediktorů v každé ze skupin.
- Citlivá na přítomnost odlehlých hodnot.
- Citlivá na redundantní proměnné v modelu.
- Homogenita rozptylu v rámci skupin.
- Rovnice modelu je v základní verzi lineární a tedy i hodnocený problém musí mít lineární řešení.

Výběr proměnných do modelu I

- Do modelu by měly vstupovat proměnné, které vysvětlují unikátní díl variability → měli bychom eliminovat redundantní (korelované) proměnné.

Korelace: $r=0.94$

Výběr proměnných do modelu II

- Výběr provádíme na základě:
  1. Expertní znalosti proměnných (zohledňujeme např. finanční zátěž, chybovost měření, vyplněnost).
  2. Pozorovaných dat (hodnotíme korelace proměnných, přínos unikátní informace - % rozptylu, které popisuje, příspěvek k diskriminaci, atd.).
  3. Dopředné/zpětné eliminace (proměnné jsou postupně přidávány/odebírány tak, aby došlo k významnému „zlepšení“ modelu).

Výstup diskriminační analýzy

➤ **Popis významu proměnných v modelu:**

- a) Wilksovo lambda modelu,
- b) Wilksovo lambda proměnných,
- c) Parciální lambda,
- d) Tolerance.

➤ **Kanonická analýza:**

- a) Vlastní vektory,
- b) Vlastní čísla.

➤ **Klasifikace objektů:**

- a) Apriorní pravděpodobnost,
- b) Mahalanobisova vzdálenost,
- c) Diskriminační funkce,
- d) Posteriorní pravděpodobnost.

Výstup diskriminační analýzy

- **Popis významu proměnných v modelu:**
  - a) Wilksovo lambda modelu - analogické s ANOVA – hodnotí podíl vnitroskupinového a celkového rozptylu (rozsah: 0–1; hodnoty blízké nule značí dobrou diskriminaci skupin),
  - b) Wilksovo lambda proměnných,
  - c) Parciální lambda,
  - d) Tolerance.

- **Kanonická analýza:**
  - a) Vlastní vektory,
  - b) Vlastní čísla.

- **Klasifikace objektů:**
  - a) Apriorní pravděpodobnost,
  - b) Mahalanobisova vzdálenost,
  - c) Diskriminační funkce,
  - d) Posteriorní pravděpodobnost.

Výstup diskriminační analýzy

➤ Popis významu proměnných v modelu

- a) Wilksovo lambda modelu,
- b) Wilksovo lambda proměnných - wilksovo lambda celého modelu při vyřazení dané proměnné (naopak: čím větší, tím je proměnná důležitější pro diskriminaci),
- c) Parciální lambda,
- d) Tolerance.

➤ **Kanonická analýza:**

- a) Vlastní vektory,
- b) Vlastní čísla.

➤ **Klasifikace objektů:**

- a) Apriorní pravděpodobnost,
- b) Mahalanobisova vzdálenost,
- c) Diskriminační funkce,
- d) Posteriorní pravděpodobnost.

Výstup diskriminační analýzy

- **Popis významu proměnných v modelu:**
  - a) Wilksovo lambda modelu,
  - b) Wilksovo lambda proměnných,
  - c) **Parciální lambda**: unikátní příspěvek dané proměnné k diskriminaci (čím nižší je hodnota, tím větší unikátní diskriminační sílu prediktor nese),
  - d) Tolerance.

- **Kanonická analýza:**
  - a) Vlastní vektory,
  - b) Vlastní čísla.

- **Klasifikace objektů:**
  - a) Apriorní pravděpodobnost,
  - b) Mahalanobisova vzdálenost,
  - c) Diskriminační funkce,
  - d) Posteriorní pravděpodobnost.

Výstup diskriminační analýzy

- **Popis významu proměnných v modelu:**
  - a) Wilksovo lambda modelu,
  - b) Wilksovo lambda proměnných,
  - c) Parciální lambda,
  - d) **Tolerance:** unikátní variabilita proměnné nevysvětlená ostatními proměnnými v modelu ($1 - \text{tolerance} = R^2$ variabilita proměnné, kterou lze vysvětlit kombinací ostatních proměnných).

- **Kanonická analýza:**
  - a) Vlastní vektory,
  - b) Vlastní čísla.

- **Klasifikace objektů:**
  - a) Apriorní pravděpodobnost,
  - b) Mahalanobisova vzdálenost,
  - c) Diskriminační funkce,
  - d) Posteriorní pravděpodobnost.

Výstup diskriminační analýzy

- **Popis významu proměnných v modelu:**
  - a) Wilksovo lambda modelu,
  - b) Wilksovo lambda proměnných,
  - c) Parciální lambda,
  - d) Tolerance.

- **Kanonická analýza:** vytváří nové osy tak, aby jejich diskriminační funkce byla co největší (počet nových os = $\min(\text{počet skupin}, \text{počet proměnných}) - 1$)
  - a) **Vlastní vektory**: určují směr nových os (definovány jako lineární kombinace proměnných v modelu).
  - b) **Vlastní čísla**: popisují podíl variability mezi a v rámci skupin objektů na nových osách. Osy s nízkou hodnotou vlastního čísla nepřispívají k popisu rozdílu mezi skupinami.

- **Klasifikace objektů:**
  - a) Apriorní pravděpodobnost,
  - b) Mahalanobisova vzdálenost,
  - c) Diskriminační funkce,
  - d) Posteriorní pravděpodobnost.

Výstup diskriminační analýzy

➤ **Popis významu proměnných v modelu:**

- a) Wilksovo lambda modelu,
- b) Wilksovo lambda proměnných,
- c) Parciální lambda,
- d) Tolerance.

➤ **Kanonická analýza:**

- a) Vlastní vektory,
- b) Vlastní čísla.

➤ **Klasifikace objektů:**

- a) Apriorní pravděpodobnost: pravděpodobnost výskytu objektu ve shluku (rovnoměrná/proporcionální/nastavená uživatelem na základě znalostí dané problematiky)
- b) Mahalanobisova vzdálenost,
- c) Diskriminační funkce,
- d) Posteriorní pravděpodobnost.

Výstup diskriminační analýzy

➤ **Popis významu proměnných v modelu:**

- a) Wilksovo lambda modelu,
- b) Wilksovo lambda proměnných,
- c) Parciální lambda,
- d) Tolerance.

➤ **Kanonická analýza:**

- a) Vlastní vektory,
- b) Vlastní čísla.

➤ **Klasifikace objektů:**

- a) Apriorní pravděpodobnost,
- b) **Mahalanobisova vzdálenost:** Používána pro popis vzdáleností objektů od centroidů skupin a následně pro výpočet posteriorních pravděpodobností,
- c) Diskriminační funkce,
- d) Posteriorní pravděpodobnost.

Výstup diskriminační analýzy

➤ **Popis významu proměnných v modelu:**

- a) Wilksovo lambda modelu,
- b) Wilksovo lambda proměnných,
- c) Parciální lambda,
- d) Tolerance.

➤ **Kanonická analýza:**

- a) Vlastní vektory,
- b) Vlastní čísla.

➤ **Klasifikace objektů:**

- a) Apriorní pravděpodobnost,
- b) Mahalanobisova vzdálenost,
- c) **Diskriminační funkce:** pro každou skupinu jedna rovnice, objekt je zařazen do skupiny s maximální hodnotou klasifikační funkce.
- d) Posteriorní pravděpodobnost.

Výstup diskriminační analýzy

➤ **Popis významu proměnných v modelu:**

- a) Wilksovo lambda modelu,
- b) Wilksovo lambda proměnných,
- c) Parciální lambda,
- d) Tolerance.

➤ **Kanonická analýza:**

- a) Vlastní vektory,
- b) Vlastní čísla.

➤ **Klasifikace objektů:**

- a) Apriorní pravděpodobnost,
- b) Mahalanobisova vzdálenost,
- c) Diskriminační funkce,
- d) **Posterioerní pravděpodobnost:** pravděpodobnost klasifikace objektu do dané skupiny (kombinace Mahalanobisových vzdáleností objektů od centroidů shluků s apriorní pravděpodobností).

Validace modelu

- Maximální predikční síla vs. minimální složitost
- Ideálně na nezávislém datovém souboru, na kterém nebyl model vyvinut. Může se stát, že na naše data bude model sedět perfektně a na jiném souboru zcela selže (bude přetrénovaný).
- Pokud nemáme takový další datový soubor, lze využít validačních technik:
  - a) Krosvalidace,
  - b) „Leave one out“,
  - c) Permutační metody.